

ภาพรวมการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในประเทศเครือรัฐเอกราช

หลังจากที่เกิดวิกฤติทางการเงินโลกเมื่อปี 2550 (2007) ทำให้ประเทศยักษ์ใหญ่อย่างสหรัฐฯ หรือประเทศในยุโรปต้องชะงักการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยจึงต้องหาประเทศคู่ค้าใหม่ๆ เพื่อทดแทนตลาดเดิม ดังนั้น ตลาดในกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of Independent States: CIS) เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นใหม่และต้องการการลงทุนต่างชาติมากขึ้น ดังนั้น การลงทุนในประเทศเหล่านั้นจึงสำคัญลำดับแรก คือ การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพธุรกิจ นโยบาย และกฎระเบียบการลงทุนของแต่ละประเทศในกลุ่ม CIS

ความเป็นมา

หลังจากที่สหภาพโซเวียตล่มสลายลงอย่างเป็นทางการในวันที่ 26 ธันวาคม 2534 จึงมีประเทศเกิดใหม่รวม 15 ประเทศ คือ ลัตเวีย ลิทัวเนีย เอสโตเนีย อาร์เมเนีย อาเซอร์ไบจาน เบลารุส จอร์เจีย คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน มอลโดวา รัสเซีย ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน ยูเครน และอุซเบกิสถาน กลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of Independent States: CIS) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2534 ได้รวมกันเป็นกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช ปัจจุบันประกอบด้วย 10 ประเทศที่เคยเป็นรัฐต่างๆ ของอดีตสหภาพโซเวียต ได้แก่ อาร์เมเนีย อาเซอร์ไบจาน เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน มอลโดวา รัสเซีย ทาจิกิสถาน ยูเครน และอุซเบกิสถาน (ไม่รวม ลัตเวีย ลิทัวเนีย และเอสโตเนียซึ่งได้เข้าร่วมสหภาพยุโรปไปแล้ว ส่วนจอร์เจียได้ออกจากการเป็นประเทศสมาชิก CIS ภายหลังความขัดแย้งกับรัสเซีย และเติร์กเมนิสถานลดระดับความสัมพันธ์จากประเทศสมาชิก CIS เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์)

สภาพการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในประเทศกลุ่ม CIS

1. ประเทศคาซัคสถาน – ประสบความสำเร็จในการปรับปรุงกฎระเบียบภายในประเทศให้มีความโปร่งใสและคล่องตัวมากขึ้นโดยการปรับปรุงกฎหมายด้านการลงทุน ซึ่งเป็นผลทำให้เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจเติบโตเป็นอันดับ 2 ในภูมิภาคเอเชีย โดยในปี 2551 ธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในคาซัคสถานมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมขุดเจาะแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 40 รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหนัก ประมาณร้อยละ 25 ภาคการเงิน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ภาคค้าปลีกค้าส่ง การซ่อมบำรุงคิดเป็นร้อยละ 4.2 และภาคก่อสร้างร้อยละ 2.3 ประเทศที่เข้ามาลงทุนมากส่วนใหญ่เป็นประเทศเนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เป็นต้น¹ ขณะที่ประเทศในกลุ่ม CIS ด้วยกัน (ยกเว้นรัสเซีย) มีมูลค่าการลงทุนน้อยมาก ส่วนประเทศไทยก็ยังไม่มีการเข้าไปลงทุนเช่นกัน

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – รัฐบาลเปิดเสรีการลงทุนมากขึ้น โดยอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้เกือบทุกประเภทธุรกิจ รวมถึงกิจการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ อย่างไรก็ตาม ยังมีการจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของ นักลงทุนต่างชาติในบางประเภทธุรกิจ ดังนี้

¹ โครงการศึกษาวินิจฉัยแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้ากับกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช, 2553 หน้า 5-2

- การก่อสร้าง การสื่อสารและโทรคมนาคม อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด
- ธุรกิจธนาคาร อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 25 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด
- ธุรกิจประกันภัย สำหรับธุรกิจประกันชีวิตอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 50 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด สำหรับธุรกิจประกันภัยอื่นๆ อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 25 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด

2. ประเทศอูซเบกิสถาน – มีการลงทุนจากต่างประเทศค่อนข้างต่ำ (คิดเป็นร้อยละ 3 ของ GDP ในระหว่างปี 2549 – 2551) เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ของกลุ่มประเทศ CIS เนื่องจากมีนโยบายเศรษฐกิจที่ผิดพลาดทำให้เป็นอุปสรรคกับการลงทุนจากต่างชาติ เช่น นโยบายด้านการเงินทำให้รัฐบาลต้องกู้ยืมเงินจาก IMF โดยในปี 2550 ธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในอูซเบกิสถานมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการผลิตก๊าซและน้ำมัน มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 44.7 รองลงมาได้แก่ ภาคธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม ประมาณร้อยละ 16.9 ภาคขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 6.8 ภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ 6.0 และภาคการศึกษาร้อยละ 2.4 ประเทศที่เข้ามาลงทุนมากส่วนใหญ่เป็นประเทศรัสเซีย ประเทศในสหภาพยุโรป และจีน

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – อูซเบกิสถานเป็นประเทศที่เปิดเสรีด้านการลงทุนจากต่างชาติ โดยธุรกิจส่วนใหญ่ที่นักลงทุนต่างชาติได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกับนักลงทุนของประเทศตน และรัฐบาลพยายามที่จะมีมาตรการที่สร้างความมั่นใจให้แก่การลงทุนต่างชาติและมาตรการจูงใจนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าเป็นประเทศที่มีข้อจำกัดการลงทุนน้อยแต่ปรากฏว่ามีการลงทุนจากต่างชาติน้อย สาเหตุที่สำคัญคือ ความยุ่งยากในขั้นตอนของรัฐและระยะเวลาในการจัดตั้งธุรกิจ ประกอบกับการขาดนโยบายการลงทุนที่เชื่อมโยงกันระหว่างกระทรวงที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการลงทุนจากต่างชาติ²

3. ประเทศยูเครน - ในปี 2549 ยูเครนได้ดึงดูดการลงทุนมูลค่า 4,717 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็น มูลค่าที่น้อยกว่าเมื่อปี 2548 เนื่องจากการแปรรูปโรงงานเหล็กกล้า Kryvorizhstal ซึ่งขายให้บริษัทยักษ์ใหญ่ Mittal Steel และขายธนาคาร Aval ให้กลุ่มธนาคาร Austria's Raiffeisen ทั้งนี้ ในปี 2549 การลงทุนส่วนใหญ่โดยต่างชาติเป็นการลงทุนในภาคการเงินซึ่งเป็นผลต่อเนื่องจากการแปรรูปอุตสาหกรรมในปี 2548 กิจการและการลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มขยายตัวดีในยูเครน ได้แก่ บริการการก่อสร้าง อาคารที่พักอาศัย อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และการผลิตเครื่องจักรกล อุตสาหกรรมการก่อสร้างอาคารที่พักและอาคารพาณิชย์ โดยในปี 2009 มีประเทศเยอรมนีเป็นชาติที่มีการลงทุนสูงที่สุด รองลงมาคือ ประเทศไซปรัส ออสเตรีย สหรัฐฯ และรัสเซีย

สำหรับภาคบริการ เช่น ขนส่ง ท่องเที่ยว การสื่อสารและก่อสร้าง ธุรกิจโรงแรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 58.8 ของ GDP ภาคอุตสาหกรรมการผลิต ร้อยละ 32.2 และภาคเกษตรเพียงร้อยละ 9 สาขาบริการที่คาดว่าจะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ได้แก่ การธนาคาร การค้าปลีก การบริการทางด้านสุขภาพ และการท่องเที่ยว สาขาอื่นๆ ที่มีศักยภาพที่ดีในการพัฒนา ได้แก่ การบริการธุรกิจ เช่น บริษัทที่ปรึกษา บริษัทที่ตรวจสอบบัญชี การบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

² UNCTAD (1999) "Investment Policy Review of Uzbekistan"

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – ยูเครนเคยเป็นประเทศที่มีข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติมากมาย ปัจจุบันได้เริ่มลดข้อจำกัดและเปิดเสรีด้านการลงทุนมากขึ้น เหลือคงข้อจำกัดไว้ในบางธุรกิจ ได้แก่ ประกันภัย สื่อโทรทัศน์และการกระจายเสียง โทรคมนาคม ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นข้อจำกัดการถือหุ้นของคนต่างชาติ อย่างเช่น ธุรกิจโทรคมนาคม จำกัดการถือครองที่ดินและอนุญาตให้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจได้ในบางกรณี³ โดยอุปสรรคการลงทุนของชาวต่างชาติ คือ ความไม่มั่นคงทางการเมือง อัตราภาษี และปัญหาสินบน ทำให้เป็นอุปสรรคยุ่งยากในการลงทุนที่ประเทศยูเครน

4. ประเทศคีร์กีซสถาน คีร์กีซสถานได้ให้ความสำคัญกับการลงทุนจากต่างประเทศ และสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการลงทุนเพื่อเปิดให้มีการลงทุนจากต่างชาติอย่างกว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้ในปัจจุบันได้มีบริษัททั้งจากภาคการเงิน โทรคมนาคม และ เหมืองแร่ทองคำ อุตสาหกรรมซีเมนต์ อุตสาหกรรมกระดาษ สนใจเข้ามาลงทุนเชิงพาณิชย์ในคีร์กีซสถาน ประเทศที่เข้ามาลงทุนสูงที่สุดในปี 2551 ได้แก่ คาซัคสถาน ร้อยละ 46.66 อังกฤษ ร้อยละ 13.29 เยอรมนี ร้อยละ 8.93 จีน ร้อยละ 6.37 และตุรกี ร้อยละ 3.48 ตามลำดับ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในคีร์กีซสถานมีทั้งการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม และบริการ โดยการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ อาหารแปรรูป และเหมืองแร่ และภาคบริการ ได้แก่ การธนาคาร การก่อสร้าง การโรงแรมและโทรคมนาคม

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – คีร์กีซสถานไม่มีกฎระเบียบที่จำกัดการลงทุนของต่างชาติ ยกเว้นข้อจำกัดการถือครองที่ดินเพื่อเป็นเจ้าของที่ดิน แต่อุญาตให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ได้ถึง 99 ปี

5. ประเทศเบลารุส บรรยากาศการลงทุนในประเทศยังคงไม่ได้พัฒนามาก เพราะประธานาธิบดีไม่ต้องการให้ประเทศมีการแข่งขันเพิ่มขึ้นในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตาม การเติบโตของการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 65.9 ในปี 2549 ซึ่งมีมูลค่า 748.6 ล้านดอลลาร์ฯ ทั้งนี้เนื่องจากเบลารุสเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบาประเทศหนึ่ง โดยอุตสาหกรรมหลักของประเทศ คือ การผลิตเครื่องจักรการเกษตร การผลิตปุ๋ย และพลังงาน ประชากรมีการศึกษา แรงงานมีความชำนาญ และประเทศมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ติดกับยุโรปตะวันออกและกลุ่มประเทศบอลติก ปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลให้ประเทศต่างๆ เช่น รัสเซีย สวิสเซอร์แลนด์ ออสเตรีย เยอรมนี และ แลตเวีย สนใจเข้ามาลงทุนในเบลารุส

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – รัฐบาลของประธานาธิบดี Lukashenko ส่งเสริมเศรษฐกิจในลักษณะที่มีการวางแผนจากส่วนกลางแบบโซเวียตเดิม โดยรัฐบาลพยายามเข้ามาควบคุมการผลิตและปัจจัยการผลิตทั้งหมด กฎระเบียบบางประการยังไม่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนและความเสี่ยงในการประกอบการด้านต่างๆ ส่งผลให้บริษัทต่างชาติหลายแห่งถอนฐานการผลิตออกไปจากเบลารุส

6. ประเทศมอลโดวา - รัฐบาลมอลโดวาเน้นการพัฒนาประเทศผ่านการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการส่งออก โดยเฉพาะในสาขาสารสนเทศ ธุรกิจการเกษตร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และพลังงาน ปัจจุบันมอลโดวามีการลงทุนจาก 86 ประเทศ โดยส่วนใหญ่จะมาจากสหภาพยุโรป กลุ่มประเทศ CIS และสหรัฐอเมริกาธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในมอลโดวาจำแนกเป็นสาขาต่างๆ คือ ร้อยละ 25.1 เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมบริการค้าปลีก/ค้าส่ง ร้อยละ 24.2 เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้า 48 และร้อยละ 16.4 เป็นการลงทุนในระบบสาธารณูปโภค (พลังงาน แก๊ส และ ประปา)

³ OECD, (March 2001), Ukraine Investment Policy Review

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – มอลโดวาไม่มีกฎระเบียบที่จำกัดการลงทุนของต่างชาติ ยกเว้น ข้อจำกัดการถือครองที่ดินเพื่อเป็นเจ้าของที่ดิน แต่อุญาตให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ได้ถึง 99 ปี และสาขา โทรคมนาคมที่จำกัดการให้บริการโดยบริษัทของรัฐชื่อ Moldtelecom เท่านั้น

7. **ประเทศรัสเซีย** – ในปี 2550 สาขาที่มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงสุดในรัสเซีย คือ สาขา ปิโตรเลียม ซึ่งเป็นทรัพยากรที่รัสเซียมีความได้เปรียบมาก คิดเป็นร้อยละ 50 ของการลงทุนโดยรวม รองลงมา คือ กิจกรรมทางธุรกิจทั่วไป ร้อยละ 12 และอันดับที่ 3 คือ การค้าปลีก/ค้าส่ง คิดเป็นร้อยละ 12 โดยมีประเทศ เนเธอร์แลนด์ ไชปรัส เบอร์มิวดา เยอรมนี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาเข้ามาลงทุนเป็นสัดส่วน ร้อยละ 20, 19, 18, 16, 7, และ 4 ตามลำดับ

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – รัสเซียค่อนข้างมีข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติพอสมควร กฎหมายชื่อ Foreign Investments in the Business Entities of Strategic Importance for Russian National Defense and State Security ปี 2551 ได้ระบุไว้ว่า บริษัทต่างชาติจะถือหุ้นได้มากกว่าร้อยละ 50 ของธุรกิจ 42 ประเภทที่รัฐบาลรัสเซียได้ระบุไว้⁴ ก็ต่อเมื่อได้รับการรับรองจากที่ประชุมที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัสเซีย นอกจากนี้ บริษัทที่รัฐบาลต่างชาติเป็นเจ้าของจะสามารถถือหุ้นได้มากกว่าร้อยละ 25 ก็ต่อเมื่อได้ผ่านการรับรองจากที่ประชุม ในบางสาขาเช่น สาขาประกันชีวิตและ วิทยาศาสตร์ไม่อนุญาตให้บริษัทต่างชาติเปิดสาขาในรัสเซียโดยตรง อุตสาหกรรมเดินทางโดยอวกาศไม่อนุญาตให้ บริษัทต่างชาติดำเนินการ

8. **ประเทศอาเซอร์ไบจาน** – รัฐบาลอาเซอร์ไบจานส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยมีโครงการ พัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานเข้ามาลงทุนจำนวนมาก ในปี 2540 มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ 1,307 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปลายปี 2550 มูลค่าเงินลงทุนนั้นได้เพิ่มสูงกว่า 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประเทศหลักที่เข้าไปลงทุนในอาเซอร์ไบจาน คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และตุรกี นักลงทุน ที่ใหญ่ที่สุดในอาเซอร์ไบจานส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมพลังงาน ทั้งนี้ นอกจากอุตสาหกรรมพลังงาน ปัจจุบันนักลงทุนให้ความสำคัญในการลงทุนในสาขาอื่นๆ เช่น การก่อสร้าง การบริการ การขนส่ง โทรคมนาคม และการผลิต

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – อนุญาตให้มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกิจกรรมใดๆ ที่ เปิดให้กับนักลงทุนในประเทศได้ เว้นแต่ธุรกิจที่ห้าม คือ ธุรกิจเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและการ ป้องกันชาติ .ซึ่งรัฐบาลควบคุมภาคธุรกิจอย่างรอบคอบ เช่น พลังงานและการสื่อสาร ทั้งนี้ ข้อจำกัดในการลงทุน จากต่างประเทศ ในภาคธนาคารได้ลดลง เมื่อธนาคารแห่งชาติอาเซอร์ไบจานได้เพิ่มสัดส่วนการเข้าร่วมทุนของ ธนาคารพาณิชย์กับธนาคารต่างชาติจากร้อยละ 30 เป็น ร้อยละ 50

9. **ประเทศอาร์เมเนีย** - อาร์เมเนียเป็นประเทศที่สนับสนุนการค้าเสรีและการลงทุนจากต่างประเทศ มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศอาร์เมเนียเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด โดยสังเกตได้ในปี 2540 มี มูลค่าเงินลงทุน 51.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขณะที่ในปี 2550 มูลค่าเงินลงทุนนั้นได้เพิ่มสูงถึง 660.7 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ ในปี 2550 การลงทุนสูงสุดมาจากประเทศ รัสเซีย ซึ่งมีมูลค่า 101.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็น

⁴ เช่น การออกแบบอุปกรณ์นิวเคลียร์ อารุทธทางทหาร บริการกระจายเสียงทางโทรทัศน์และวิทยุ การพิมพ์และสิ่งพิมพ์ Federal Antimonopoly Service of the Russian federation, http://en.fas.gov.ru/legislation/legislation_50486.html

สัดส่วนประมาณร้อยละ 20 ของการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด ตามด้วย เลบานอน เยอรมนี ออสเตรเลีย และ อาร์เจนตินา ตามลำดับ

ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – อาร์เมเนียไม่ค่อยมีข้อจำกัดธุรกิจ ธุรกิจส่วนใหญ่เกือบทุกรูปแบบอนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถถือครองหุ้นได้ถึงร้อยละ 100 อย่างไรก็ตาม ชาวต่างชาติ (ยกเว้นบางกรณีที่มีเชื้อชาติอาร์เมเนีย) ส่วนบุคคลไม่สามารถถือครองที่ดินได้ แต่สามารถเช่าหรือถือครองในรูปแบบธุรกิจได้

10. **ประเทศทาจิกิสถาน** ประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัวที่ต่ำที่สุดในบรรดาประเทศที่แยกตัวออกมาจากสหภาพโซเวียต (CIS) และยังคงขาดการลงทุนจึงยังไม่สามารถผลิตได้เต็มศักยภาพ รวมทั้งยังอยู่ระหว่างการวางระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็น มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศทาจิกิสถานเพิ่มขึ้นมากในปี 2547 มีมูลค่าเงินลงทุนประมาณ 270 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ ณ สิ้นปี 2550 มูลค่าเงินลงทุนนั้นได้เพิ่มสูงถึงกว่า 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยการลงทุนจากประเทศรัสเซียสูงสุด ซึ่งมีมูลค่า 160.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 68 ของการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด ในปี 2549 ตามด้วย ไชปรัส สหรัฐอเมริกา และ อังกฤษ ตามลำดับ

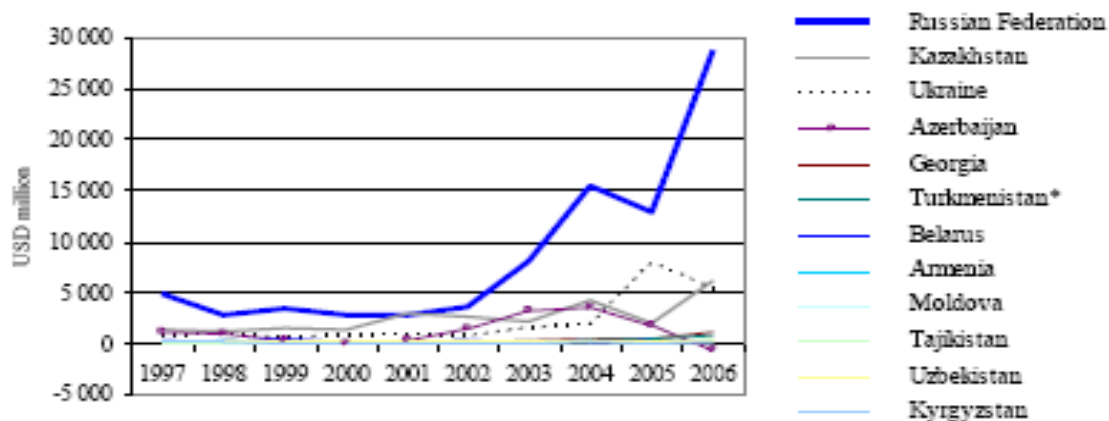
ข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ – รัฐบาลทาจิกิสถานผ่านกฎหมายต่างๆ เพื่อส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ เช่น กฎหมายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเปิดโอกาสให้บริษัทต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในการแปรรูปได้ แต่ยังเป็นอุปสรรคบางอย่าง เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมในการแปรรูปต้องมีการจ่ายค่าเข้าร่วม ในกรณีของบริษัทต่างชาติต้องเสียค่าธรรมเนียมจ่ายสูงถึง 10,000 เหรียญสหรัฐฯ ขณะที่ บริษัทท้องถิ่นต้องเสียค่าธรรมเนียมเพียงประมาณ 158 เหรียญสหรัฐฯ เท่านั้น

สรุป

ในระหว่างกลุ่มประเทศเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์เป็นระบบตลาดเสรี (Transition Economies) ด้วยกันเอง ประเทศสมาชิกในกลุ่ม CIS ได้มีการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติมากขึ้นกว่ากลุ่มประเทศอื่นในช่วงทศวรรษ 1990 จากรูปภาพข้างล่างพบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติระหว่างปี 2543 – 2549 (2000 – 2006) เฉลี่ยประมาณ 19 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี โดยต่างชาติเข้าไปลงทุนในรัสเซียมากที่สุด คิดเป็น 11 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี โดยมีประเทศคาซัคสถานและอาเซอร์ไบจานมีการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติถึงเฉลี่ยปีละ 3 และ 1 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ขณะที่ ทาจิกิสถาน มอลโดวา หรืออุซเบกิสถาน มีการลงทุนจากต่างชาติ น้อยมาก

นักลงทุนต่างชาติส่วนมากมาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศที่อยู่ใกล้เคียง เช่น สหรัฐฯ ประเทศในกลุ่ม EU รัสเซีย เข้าไปลงทุนในประเทศสมาชิก CIS เป็นธุรกิจด้านการลงทุนมากกว่าภาคบริการ เช่น การขุดเจาะและขนส่งทรัพยากรด้านพลังงาน เหมืองแร่ต่างๆ โรงงานเหล็กกล้า ส่วนธุรกิจบริการ เช่น การเงิน โทรคมนาคม ก่อสร้าง ขนส่ง ค้าส่ง/ค้าปลีก

รูปภาพ แสดงการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงต่างชาติ (FDI) ระหว่างปี 1997- 2006

Source: UNCTAD

Note: * - Turkmenistan was in the CIS in 1991-2005; associate member since 2005

จากการที่ต่างชาติเข้ามาลงทุนในแต่ละประเทศสมาชิกในกลุ่ม CIS มากน้อยแตกต่างกันเกิดจากแต่ละประเทศสมาชิกมีนโยบายการดึงดูดการลงทุนและปัจจัยที่เป็นตัวผลักดันให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนในประเทศ CIS ที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยที่สำคัญต่อการดึงดูดการลงทุนในประเทศสมาชิกในกลุ่ม CIS มีดังนี้ 1. ต้องการหาตลาดใหม่เพราะประเทศเหล่านี้เพิ่งเปิดประเทศ 2. ค่าจ้างแรงงานมีราคาถูกและมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ามากมาย เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และ 3. มีแรงงานที่มีฝีมือ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ทำให้ต่างชาติไม่เข้ามาลงทุนในประเทศดังกล่าวหรือเข้ามาลงทุนในปริมาณน้อย คือ ปัจจัยความไม่มั่นคงทางการเมือง และปัญหาของระบบกฎหมายในเรื่องระเบียบการลงทุนและการเป็นเจ้าของที่ยังไม่มีความชัดเจน

สำนักอเมริกา ยุโรป และแอฟริกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เอกสารอ้างอิง

- โครงการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้ากับกลุ่มประเทศเครือเอกราช จัดทำโดยสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.) ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
- UNCTAD (1999) “Investment Policy Review of Uzbekistan”
- OECD, (March 2001), Ukraine Investment Policy Review